

Terapiatakuun
kirjaamisesta
ja seurannasta

**Koulu- ja opiskelu-
terveydenhuolto**
Outi Linnaranta,
ylilääkäri

Terveys ja
hyvinvoinnin laitos
3.6.2025

Miksi
hoito- ja
terapiatakuu?

**Nopea pääsy
hoitoon
mahdollisimman
monelle lapselle ja
nuorelle**

Terveys- ja
hyvinvoinnin laitos

3.6.2025

Terapiatakuu täydentää palveluvalikoimaa

- Hoitotakuu kiireettömälle hoidolle:
 - arvio 2 viikon kuluessa (tai muu määritelty)
 - hoito 3kk kuluessa
- Hoitotakuun hoito sisältää edelleen koko muun palveluvalikoiman
 - Ammattikoulutuksen ja muiden lisäkoulutusten pohjalta annettu hoito
 - Psykoterapia
 - Erikoissairaanhoido
 - Lääkehoito
 - Kuntoutus

**Terapiatakuu:
Määritetään erikseen
tietty hoidon sisältö
toteutettavaksi
kuukauden sisällä
silloin, kun se soveltuu
käytettäväksi**

Milloin lääkärin arvio?

- Lyhytpsykoterapia: lääkäri tekee diagnostisen arvion ja menetelmään ohjauksen.
- Arvio intervention riittävydestä jos
 - Toimintakyky on vakavasti laskenut
 - Oireilu on vaikea-asteista
 - Tarvitaan erotusdiagnostiikkaa tai tarkempaa kokonaissuunnitelmaa
 - Syömishäiriö, ahdistuneisuushäiriö, päihteiden riskitasoinen käyttö, komorbidi muun psyykkisen tai somaattisen häiriön kanssa

Jos tarkkarajainen lievä
tai keskivaikea oireilu,
tuen voi aloittaa
Sujuvilla
toimintamalleilla
vältetään turhaa viivettä
vakavimmin oireilevilla

Terveys- den- hoitaja

Lyhytinterventio-
koulutuksen
saaneet osallistuvat
terapiatakuun
toteutukseen
päivittäen
toimenkuvan
esihenkilön kanssa

3.4. Terveystenhoitaja, psykologi ja psykiatrinen sairaanhoitaja

Huomioitavaa: Osa terveydenhoitajista, psykologeista ja psykiatrisista sairaanhoitajista on saanut koulutuksen terapiatakuun piiriin kuuluvaan menetelmään. Työntekijän toimenkuvasta ja lisäkoulutustarpeesta sovitaan suhteessa hyvinvointialueen resursseihin ja palvelutarpeisiin yhdessä esihenkilöiden, johtajien, hyvinvointialueen ja YTA-alueen toimijoiden kanssa. Ammattilaisen työhön kuuluu nuoren hoito terapiatakuun piiriin kuuluvalla interventiolla tai lyhytpsykoterapialla määrääjassa siitä, kun menetelmään on todettu ensisijainen tarve.

Esh

Yhteistoimin-
nallinen
hoitomalli

3.7. Lastenpsykiatrian, nuorisopsykiatrian ja psykiatrian erikoissairaanhoido

Muuttuu: Erikoissairaanhoidon konsultaatioita ja yhteistoiminnallista psykiatrasta arviointia ja hoitosuunnitelman tekemistä tullaan tarvitsemaan entistä enemmän, jotta varmistetaan oikea-aikainen hoito myös vakavammin oireileville. Perusterveydenhuollossa tarvitaan entistä enemmän resurssia myös hoidollisille toimenpiteille, mikä on huomioitava, kun mietitään koulutustarpeita ja jaetaan resurssia hyvinvointialueen tasolla.

Ei muutu: Terapiatakuu ei koske erikoissairaanhoidon potilaita eikä aiheuta muutosta erikoissairaanhoidon toiminnassa tai kirjaamisessa. Ne hyvinvointialueet, joilla on yliopistoklinikka, arvioivat keskittämisesetuksen mukaisesti osaamistarvetta YTA-alueittain ja koordinoivat osaamisen lisäämistä perustason palveluissa.

Vastaako toteutustapa takuun määritelmää?

Terapiatakuun piiriin ei kuulu

- itsehoito, joka toteutuu omatoimisesti palvelujärjestelmän ulkopuolella, eivätkä mielenterveyden hoidon omahoito-ohjelmat eri muodoissaan.
- sellaiset perusterveydenhuollon digituetut hoitomuodot, joiden katsotaan olevan luonteeltaan nopeasti asiakkaan saatavilla (osa lääkärin läheteellä) ilman erillistä odotusaikaa, kuten esimerkiksi nettiterapiaa.
- Ammattikoulutukseen (esim. psykologi) pohjautuvat hoidot
- Nämä kuuluvat hoitotakuuseen

3.6.2025

Yhteystapa:
esimerkiksi R10
Asiakkaan
käynti
vastaanotolla
tai R52
Reaaliaikainen
etäasiointi.

THL ja hyvinvointi- alueet raportoivat

**Toteutuuko hoito
määräajassa?**

**Aika: Niiden osuus, joilla
ensimmäinen
hoitotapahtuma
toteutuu
enimmäisajassa**

Terveys- ja
hyvinvoinnin laitos

3.6.2025

Kuka tekee mitä, jotta tieto kertyy?

STM vastaa sisällön ohjauksesta

THL ohjeistaa kirjaamisesta verkkosivuillaan

Kukin tietojärjestelmän tuottaja lataa uudet koodit tietojärjestelmiin

Kirjaamisen vastuuhenkilö laatii organisaatiokohtaiset ohjeet esihenkilöiden ja johtajien kanssa

Työntekijä noudattaa organisaation ohjeita

Määräajan seuranta

**Mistä
tietorakenteista
määräaika
lasketaan?**

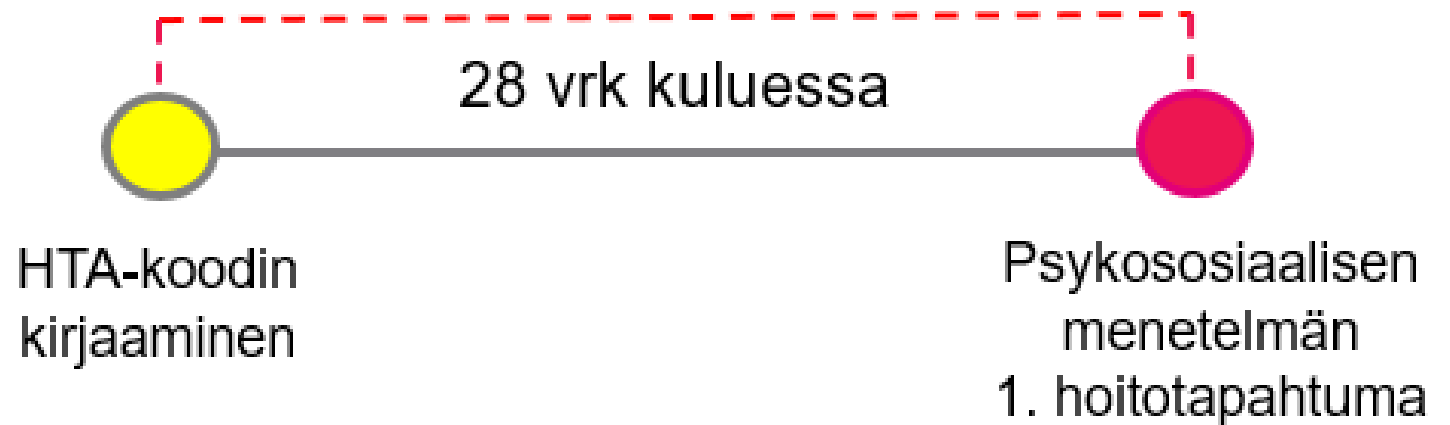
Terveiden ja
hyvinvoinnin laitos

3.6.2025

28 vuorokauden enimmäisajan **laskeminen** perusterveydenhuollossa

- Hoidon tarpeen arvioinnin tulos kirjataan **sovitulla tavalla**, kun todetaan tarve psykososiaaliselle interventiolle alle 23-vuotiaalla asiakkaalla.
- Todettu intervention tarve kirjataan [PTHAVO-hoidon tarpeen arvioinnin tulos](#)-luokituksen **koodeilla** Y58 tai Y78.
- Aika intervention käynnistymiselle lasketaan hoidon tarpeen arvioinnin tuloksen ja intervention aloittamiskäynnin eli psykososiaalisen menetelmän aloittamiskäynnin välillä.

PTHAVO Hoidon tarpeen arvioinnin tulos

- Kun tarve todetaan, kirjataan koodi

Tunniste ja nimi	Määritelmä
Y58 Psykososiaalinen interventio	Lyhytpsykoterapia tai määrämuotoinen lyhytinterventio lainsäädännön määrittelemissä enimmäisajoissa. Huom. Enimmäisaika lasketaan tarpeen toteamisesta ensimmäiseen hoitotapahtumaan. Käytetään, kun potilas hoidetaan omassa organisaatiossa ja seuranta liittyy ns. terapiatakuuseen eli perusterveydenhuollossa toteutettavaan lyhytpsykoterapiaan ja psykologiseen vuorovaikutukseen perustuvaan määrämuotoiseen ja aikarajoitteiseen psykososiaaliseen hoitoon.
Y78 Muu palveluntuottaja, psykososiaalinen interventio	Lyhytpsykoterapia tai määrämuotoinen lyhytinterventio lainsäädännön määrittelemissä enimmäisajoissa. Huom. Enimmäisaika lasketaan tarpeen toteamisesta ensimmäiseen hoitotapahtumaan. Käytetään, kun potilas ohjataan toisen palveluntuottajan palveluun esim. ostopalveluun tai toiselle hyvinvointialueelle ja seuranta liittyy ns. terapiatakuuseen eli perusterveydenhuollossa toteutettavaan lyhytpsykoterapiaan ja psykologiseen vuorovaikutukseen perustuvaan määrämuotoiseen ja aikarajoitteiseen psykososiaaliseen hoitoon.

PTHAVO Hoidon tarpeen arvioinnin tulos

- Muut koodit, joita voi käyttää

Tunniste ja nimi	Määritelmä	Käyttö
Y29 Tarjottu aika ei sovi asiakkaalle	aika varataan asiakkaan toivomuksesta tarjottua myöhempään ajankohtaan, pidemmälle kuin lain mukainen enimmäisaika Huom. Käytetään tarvittaessa perusterveydenhuollon kiireettömän hoitoon pääsyn ja perusterveydenhuollon ns. terapiatakuun enimmäisaikojen toteutumisen seurannassa	Potilaan toivomusten mukaisesti ja yhteisymmärryksessä hänen kanssaan voidaan hoidon ajankohdasta sopia yli enimmäisaikojen. Potilasta tulee kuitenkin informoida hänen oikeudestaan saada hoito lain mukaisessa enimmäisajassa.
Y90 Määräaikojen seurantaan kuulumaton asia	asiat, jotka eivät kuulu enimmäisaikojen seurantaan Huom. Käytetään tarvittaessa perusterveydenhuollon kiireettömän hoitoon pääsyn ja perusterveydenhuollon ns. terapiatakuun enimmäisaikojen seurannassa	Kun potilaan asia ei kuulu terapiatakuun seurantaan, mutta käytetty asiakas- ja potilastietojärjestelmä pakottaa valitsemaan tulokoodin.

Enimmäisajan laskemisessa huomioitavaa

- Sopivan kokoisen ryhmän kokoamiseen menevä aika otetaan huomioon, enimmäisaika voi tällöin ylittyä
- Raportoinnissa erotellaan käynnit, joissa on yksi potilas (yksilö- ja perhekäynnit, ryhmävastaanotto) tai useampi potilas (ryhmäkäynnit).
- Jos viive liittyy lapsen, nuoren tai perheen toiveeseen, huomioidaan kirjaamisessa ja raportoinnissa; tieto HTA-koodista
- Yksityisen palveluntuottajan on tuotettava tiedot avoHilmoon ja käytettävä tilaajan osoittavaa tunnusta

Kävijäryhmä
HTA-koodi
Tilaajan tunnus

Mitä arviointi- ja hoitokäynneillä kirjataan?

- Kirjataan samat tiedot kuin muillakin käynneillä
- Huomioidaan myös oman organisaation kirjaamiskäytännöt.

3.6.2025

Avo-Hilmon
ohjeistus

Mikä oli hoidon sisältö?

- Ensimmäisellä hoitokäynnillä kirjataan terapiatakuuseen kuuluvan menetelmän spesifi **toimenpidekoodi**.
- Nämä löytyvät I-ryhmän toimenpidekoodista ID- ja IE-ryhmistä.
- Hoitosuunnitelmakoodit täydentävät HTA-kodeja

3.6.2025

Kuvaus kaikista I-ryhmän toimenpidekoodista, niiden käyttöönotosta ja kirjaamisesta sekä ohjeet potilaalle ja työntekijälle [Toimenpidekoodit mielenterveys- ja päihdepalveluissa – THL](#)

Menetelmäkohtaiset koodit [Lasten ja nuorten hoitoon soveltuvat menetelmät - THL](#)

Psykososiaalisen menetelmän kirjaamisesta on kuvaus Tiedä ja toimi-kortissa <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe20231026141479>

Hoitosuunnitelman toimepidekoodit

Tunniste	Lyhenne	Pitkä nimi
ICA07	HOSU/ Lyhytinterventio	Terapeuttiseen lyhytinterventioon ohjaava hoitosuunnitelma
ICA03	HOSU/ PsyterOPS	Ostopalveluna toteutettavaan psykoterapiaan ohjaavan hoitosuunnitelman laatiminen (nimikesuojattu psykoterapeutti toteuttaa)
CA01	HOSU/Psyter.lyhyt	Julkisissa palveluissa toteutettavaan lyhyeen psykoterapeuttiseen hoitoon ohjaavan hoitosuunnitelman laatiminen

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tilannekuva

- STM rahoittanut
- Yhteistyössä Itlan ja THL:n kanssa
- Tavoite tarjota tietoa psykososiaalisten hoitojen saajien ja käyntien määristä ja sisällöstä – **alkuvaiheessa tukee kirjaamisen kehittämistä**
- Vapaasti saatavilla, pilottiversio

3.6.2025

Uutiset > Uutiset

07.04.2025

Uusi sivusto antaa tilannekuvan psykososiaalisen hoidon saamisesta hyvinvointialueilla

Itla selvitti tarvetta uudelle seurantajärjestelmälle, jolla tuettaisiin lasten ja nuorten psykososiaalisten menetelmien käyttöönottoa sekä edistettäisiin mielenterveyspalveluiden seurantaa. Selvityksen seurauksena THL:n verkkosivuilla avattiin keväällä mielenterveys- ja päihdepalveluiden tilannekuva.

Katja Hautamäki, Miia Ståhle, Sara Tani, Noora Seilo, Outi Linnaranta

Tavoitteena oppivat mielenterveyspalvelut

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tilannekuva -sivusto
tukee mielenterveys- ja päihdepalveluiden vaikuttavuuden johtamista

Tilannekuva

Mielenterveys- ja päihdepalveluiden tilannekuva

[Workbook: Mielenterveys- ja päihdepalvelujen tilannekuva](#)

Mielenterveysperusteiset palvelutapahtumat terveydenhuollossa

Info

Suodattimet

- ☒ Palvelutapahtumat
☐ Potilasmäärät

Menetelmät

-
- Yhteystapa**
- ☐ Etäyhteys ilman reaaliaikaista kon...
☐ Lähikontakti
☐ Muu
☐ Reaaliaikainen etäyhteys
☐ Vuodeosastohoito
☒ Yhteensä

Vuosi

- ☒ 2020
☒ 2021
☒ 2022
☒ 2023
☒ 2024
☐ 2025

Ikäryhmä

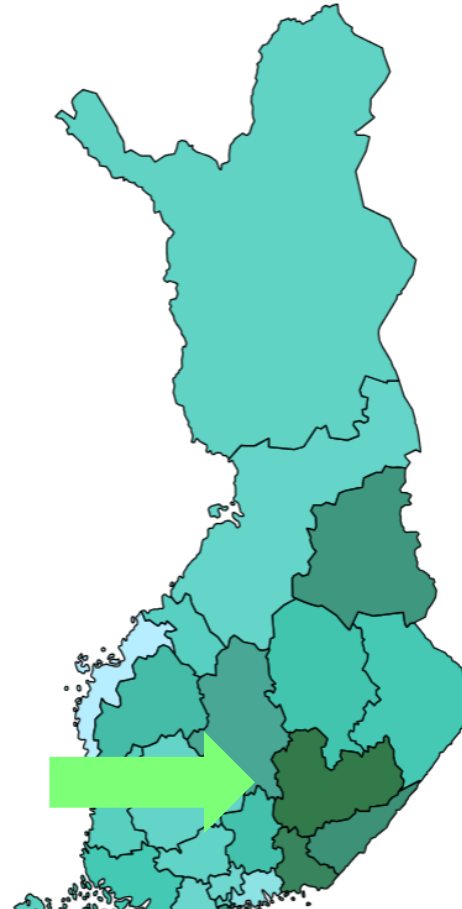
- ☒ 0-6
☒ 7-12
☒ 13-17
☒ 18-22
☒ 23-28
☒ 29-44
☒ 45-64

Sukupuoli

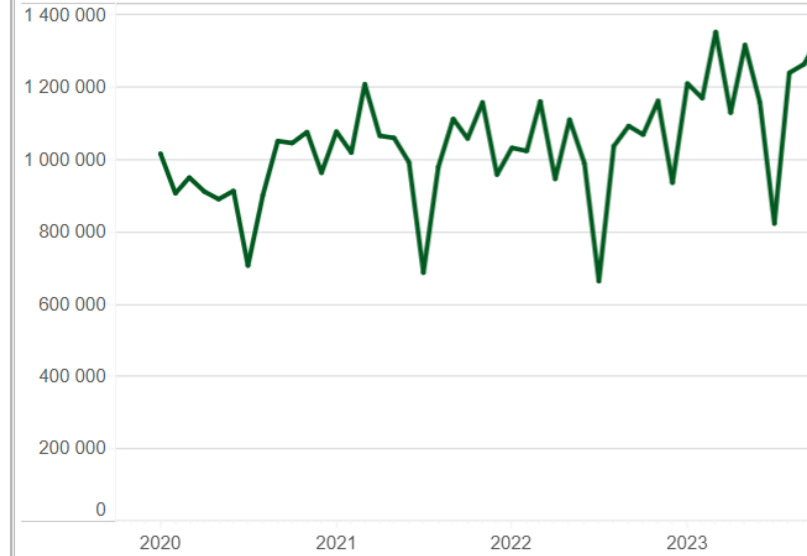
- ☒ Mies
☒ Nainen

Alue

Palvelutapahtumat per 10 000 asukasta, 2023

Palvelutapahtumat yhteystavan mukaan, Koko maa

Yhteystapa ☒ Yhteensä

Vaikuttavaksi osoitettujen menetelmien osuus psykososiaalisista hoidoista, Koko maa

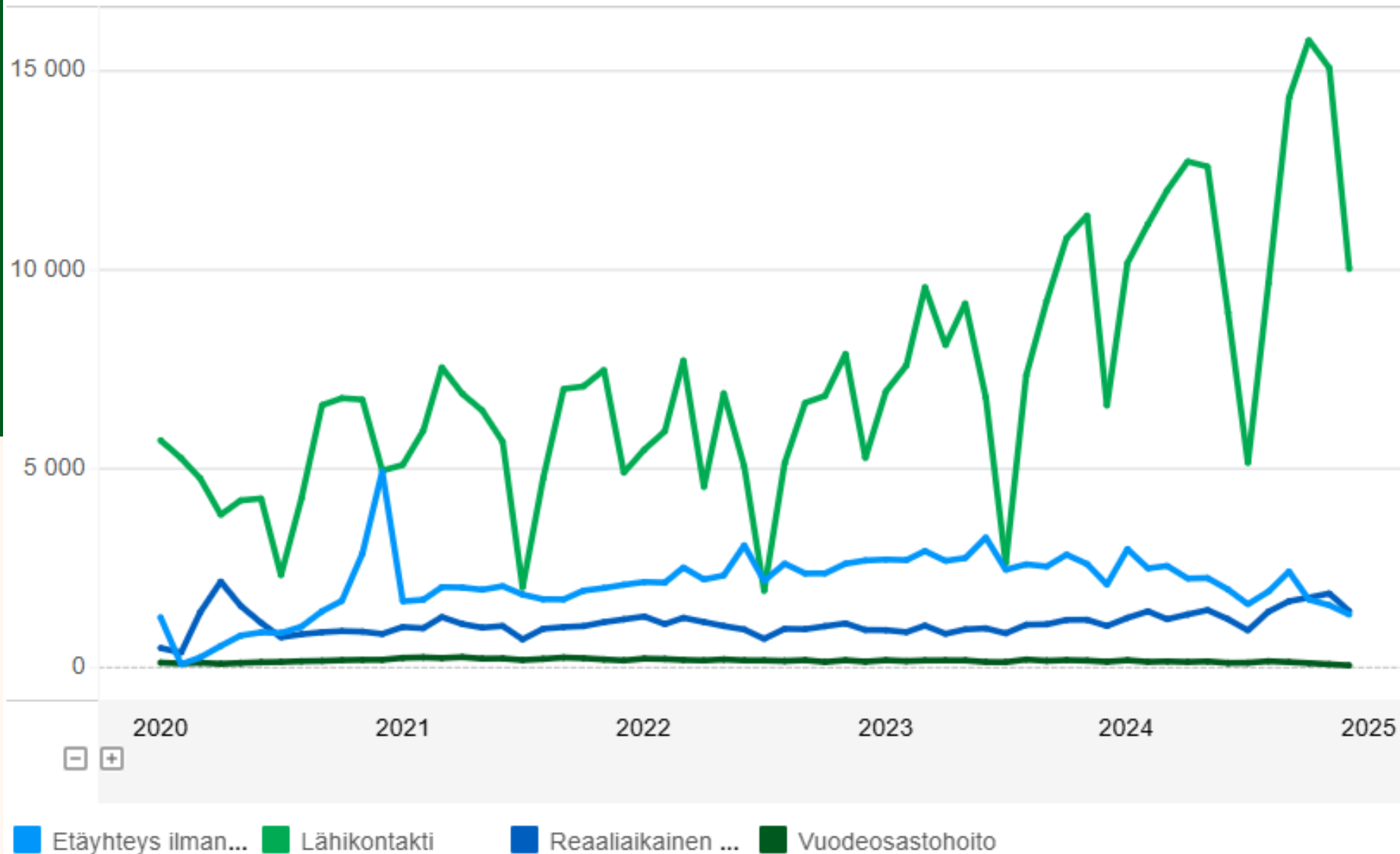
Muu toimenpide

I-ryhmän toimenpide -koodit

Mielenterveys- ja
päihdepalveluiden
tilannekuva
-vaikuttavaksi
osoitettujen
menetelmien
saatavuus on
tasaisesti lisääntynyt

Palvelutapahtumat yhteystavan mukaan, All

3.6.2025

Vaikut- tavuus

Käypä hoito-
suositus A tai
B näyttö
THL sivuilla

Menetelmiin sisällytetyt toimenpidekoodit:

Akuutin avohoidon ..	Cool Kids: ahdistukse..	Epävakaude n strukturoit..	Interpersona alinen tera..	Kognitiivinen psykoterapi..	Käytöshäiriöi den vanhe..	Monimuotoin en systeem..	Muut masen nuksen ja a..
IEY02	IDR11	IDP06	IDY05	IDR02	IDR23	IDP03	IDR09
IEY20	IDY19	IDP07	IDY27	IDR04	IEP06	IDP04	IDR22
IEY25	IEP08	IDP08		IDR05	IEP07	IDV02	IDY20
IEY26		IDR03		IDR07			IDY33
		IDR16		IDR14			IEY27
		IDR19		IDR17			
		IDR21		IDR18			
		IDY04		IDY03			
		IDY08		IDY07			
		IDY24		IDY09			
				IDY10			
				IDY11			
				IDY22			
				IDY28			
				IDY32			

Ohjeistusta

- [Lasten ja nuorten mielenterveyden tuki ja hoito \(terapiatakuu\) – THL](#)
- [Terapiatakuun kirjaaminen ja seuranta](#)
- [Mikä muuttuu ja mikä pysyy ennallaan kirjaamisessa, kun lasten ja nuorten terapiatakuu astuu voimaan 1.5.2025](#)

3.6.2025

Ohjeistusta lasten ja nuorten terapiatakuun toteuttamiseen

sosiaali- ja terveysministeriö

12.3.2025 14.23 TIEDOTE

Lasten ja nuorten terapiatakuu tulee voimaan 1.5.2025. Sosiaali- ja terveysministeriö on laatinut sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäjille soveltamisohjeen terapiatakuun toteuttamiseksi. Terapiatakuun lainsäädännön soveltamisesta järjestetään myös koulutusta.

Toukokuun alusta alkaen lasten ja alle 23-vuotiaiden nuorten tulee päästä tiettyihin mielenterveyspalveluihin viimeistään kuukauden

kuluessa siitä, kun tarve on todettu. Apu on maksutonta.

Takuu koskee lyhytpsykoterapiaa terveydenhuollossa sekä määrämuotoisia lyhytinterventioita sosiaalihuollossa ja terveydenhuollossa.

Lyhytpsykoterapiaa antaa psykoterapeutti, ja se kestää enintään noin 20–25 tapaamiskertaa. Lääkäri arvioi lyhytpsykoterapian tarpeen.